

ในประเด็นแรก การที่สหกรณ์กำหนดในข้อบังคับให้สมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดต้องสมัครเป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ทุกคนเพื่อให้เป็นสวัสดิการตามความในมาตรา ๔๖(๒) หรือ กำหนดเงื่อนไขในการกู้เงินของสมาชิกไว้ในระเบียบเงินกู้ว่า สมาชิกสหกรณ์ที่จะกู้เงินจากสหกรณ์ต้องเป็นสมาชิกสมาคมนิกกิจสงเคราะห์ด้วยนั้น ย่อมสามารถกระทำได้ เพราะเป็นการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่เข้าเป็นสมาชิกอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับการกำหนดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ตำรวจ หรือ ทหาร ต้องมีคุณสมบัติเป็นครู หรือตำรวจ หรือทหารตามลำดับ หรือการกำหนดเงื่อนไขในการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ เช่นเดียวกับการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการกู้เงินของสถาบันการเงินทั้งหลาย เช่น ผู้กู้ต้องไม่มีหนี้ค้างชำระไม่ติดเครดิตบูโรหรือกำหนดให้ผู้กู้ต้องทำประกันชีวิตไว้ด้วยเป็นต้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การสงเคราะห์การจัดการศพและครอบครัวสมาชิกหากสมาชิกผู้กู้ถึงแก่ความตายมิใช่เป็นการประกันเงินกู้ดังที่หลายคนเข้าใจแต่อย่างใด

ปัญหาในประเด็นต่อมา สหกรณ์จะนำเงินสงเคราะห์ดังกล่าวมาชำระหนี้ได้หรือไม่ อันนี้หากเราพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ ที่บัญญัติว่า **“ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น เงิน หรือ สิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี.....(๔)เงินฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับอันเนื่องมาแต่ความตายของบุคคลอื่นเป็นจำนวนตามที่จำเป็นในการดำเนินการฌาปนกิจศพตามฐานะของผู้ตายที่ศาลเห็นสมควร”** นั้นย่อมหมายความว่า เงินสงเคราะห์การจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวใช้ว่าจะไม่สามารถนำมาชำระหนี้ได้ เพียงแต่ต้องนำไปจัดการศพของสมาชิกสหกรณ์เสียก่อนตามจำนวนตามที่จำเป็นในการดำเนินการฌาปนกิจศพตามฐานะของผู้ตาย และเมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสงเคราะห์ในการจัดการศพหรือจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวของสมาชิกตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง วิธีการจ่ายเงินค่าจัดการศพหรือค่าจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวการใช้จ่ายและการเก็บรักษาเงินของสมาคมนิกกิจสงเคราะห์ข้อ ๓ ซึ่งกำหนดว่าในกรณีที่สมาคมนิกกิจสงเคราะห์ถึงแก่ความตายให้สมาคมนิกกิจสงเคราะห์จ่ายค่าจัดการศพหรือค่าจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวให้แก่บุคคลที่สมาชิกได้ระบุไว้ในใบสมัครให้เป็นผู้รับเงินสงเคราะห์ และหรือเป็นผู้จัดการศพ หรือค่าจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวให้แก่บุคคลที่สมาชิกได้ระบุไว้ในใบสมัครให้เป็นผู้รับเงินสงเคราะห์ และหรือเป็นผู้จัดการศพซึ่งต้องเป็นบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) สามี ภริยา บุตร บิดา มารดา	(๔) ปู่ ย่า ตา ยาย
(๒) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน	(๕) ลุง ป้า น้า อา
(๓) พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน	(๖) ผู้อุปการะเลี้ยงดูหรือผู้อยู่ในอุปการะเลี้ยงดู

ยังคงมีเงินค่าจัดการศพหรือค่าจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวเหลืออยู่ให้สมาคมนิกกิจสงเคราะห์จ่ายเงินส่วนที่เหลืออยู่ให้แก่บุคคลที่สมาชิกได้ระบุไว้ในใบสมัครแต่ถ้าไม่มีบุคคลที่สมาชิกระบุไว้ในใบสมัครให้สมาคมนิกกิจสงเคราะห์จ่ายเงินดังกล่าวให้แก่บุคคลในวรรคหนึ่งตามลำดับก่อนหลัง โดยผู้อยู่ลำดับก่อนยอมตัดสิทธิผู้อยู่ลำดับหลัง ถ้ามีผู้อยู่ในลำดับเดียวกันหลายคน ให้สมาคมนิกกิจสงเคราะห์แบ่งเงินค่าจัดการศพหรือค่าจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวที่เหลืออยู่ให้แก่ทุกคนในสัดส่วนที่เท่ากัน หากไม่อาจแบ่งเงินให้แก่บุคคลใดได้ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดินซึ่งเป็นในทำนองเดียวกันกับการแบ่งปันมรดกของผู้ตายให้แก่ทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์มาตรา ๑๖๒๙

